

„gorącej”. Dyplomacja Berlina i Paryża została w ramach tego mechanizmu wykorzystana nie do zapewnienia pokoju, lecz jako narzędzie realizacji długofalowych interesów Federacji Rosyjskiej – co trudno uznać za sukces, mimo, że może wydawać się, że przerwanie walk we wrześniu 2014 i w lutym 2015 roku to zasługa francuskich i niemieckich negocjatorów (dogłębna analiza sytuacji militarnej w obu tych wypadkach mówi jednak co innego; zwłaszcza w lutym 2015 roku pod Debalcewem to nie podpisy porozumienia w Mińsku 12 lutego, ale dopiero stabilizacja linii frontu po wyjściu ukraińskich oddziałów z miasta 17-18 lutego doprowadziły do przerwania walk).

Czy gdyby Polska dołączyła do grona państw, które faktycznie stały się narzędziem rosyjskiej polityki, byłibyśmy zadowoleni? Mocno wątpliwe. W opisywanej sytuacji lepiej było „umyć ręce” niż przykładać je do kolejnej już porażki Europy na Wschodzie. Niestety, nie widać perspektywy szybkiego rozwiązania konfliktu zbrojnego na Donbasie i zakończenia okupacji Krymu – Moskwie zdecydowanie „na rękę” jest utrzymywanie swoistego status quo, tak aby (podobnie jak w przypadku Gruzji czy Mołdawii) posiadać czynnik nacisku na władze w Kijowie, pozwalający na skuteczne wpływanie na politykę zagraniczną sąsiada w wymiarze strategicznym. Pytanie o to, jak długo jeszcze Unia Europejska (tj. faktycznie Paryż i Berlin) będzie ustępować Rosji, prowadząc swoistą politykę appeasementu³ pozostaje nadal otwarte.

УДК 327.8(043)

ВІДНОСИНИ ТАЙЛАНДУ З КРАЇНАМИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

Булик М. В.,

*к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Маріупольського державного університету*

Відносини Таїланду з країнами Південно-Східної Азії є одним з головних пріоритетів зовнішньої політики держави. Співпраця між ними насамперед відбувається в рамках АСЕАН, яка була створена 8 серпня 1967 р. Слід зазначити, що Таїланд виступив країною-засновником АСЕАН, одразу ж зробивши ставку на регіональну економічну інтеграцію. З 28 січня 1992 р. в рамках асоціації діє Зона вільної торгівлі. На двосторонньому рівні відносини з країнами регіону мають різний потенціал, що пов'язано з об'єктивними і суб'єктивними обставинами в економічній та військово-політичній сферах.

Перші контакти між тайцями та жителями сучасної Індонезії були започатковані у VIII ст. Дипломатичні відносини між Таїландом та Індонезією були встановлені в березні 1950 р. Обидві держави є засновниками АСЕАН та Руху неприєднання і на сучасному етапі характер взаємин між ними можна охарактеризувати як союзницький. В економічній сфері Індонезія є шостим за

³ Тj. політику уступовання агресји і неінгеренци – określenie opisujące działania Francji i Wielkiej Brytanii wobec nazistowskich Niemiec w latach 1935-1939.

обсягами торгівельним партнером Таїланду, зокрема, на неї припадає 4.9 % (2013 р.) від тайського експорту. В першу чергу Індонезія зацікавлена в отриманні продовольства з Таїланду, зокрема, рису та фруктів. З іншого боку, Індонезія, насамперед, постачає в Таїланд нафту та інші енергоресурси. Ще одним напрямом економічної співпраці є туризм. Так, в 2012 р. Таїланд відвідали близька 450000 індонезійських туристів.

Відносини між Таїландом та Брунеєм були встановлені в 1984 р. фактично одразу ж після проголошення незалежності останнього. Сторони регулярно обмінюються двосторонніми візитами, що сприяють загальному розвитку політичних та економічних взаємин. Обидві держави тісно співпрацюють в рамках АСЕАН. В сфері економіки пріоритетна увага надається сільському господарству та енергетичній галузі. Зокрема, саме Таїланд є основним постачальником рису в Бруней. Крім цього, Таїланд експортує будівельну та хімічну продукцію, а імпортує товари металургії.

Таїландсько-філіппінські відносини було встановлено 14 червня 1949 р., хоча перші контакти між жителями обох країн істориками прослідковано як мінімум до XIII ст. В умовах іспанського колоніального правління на Філіппінах економічна співпраця штучно обмежувалася заради інтересів метрополії. Вже в першій половині XX ст. почалося поступове відродження торгівельного обміну, що стимулювався зацікавленістю американської адміністрації Філіппін в тайському продовольстві, зокрема, рисі. З іншого боку, було започатковано і гуманітарну співпрацю, зокрема, в сфері вищої освіти. В подальшому таїландсько-філіппінські відносини взаємини переважно розвивалися у позитивному руслі, хоча деякий спад в їх розвитку припав на кінець 1970 – початок 1990-х рр. і був пов'язаний з внутрішньополітичними процесами на Філіппінах.

Дипломатичні відносини з Малайзією були встановлені після отримання незалежності останньою в 1957 р. З 1971 р., коли відбувся вступ Малайзії до АСЕАН, країни приймають активну участь в регіональних інтеграційних процесах. В цілому вирішеним є і питання кордонів між країнами, оскільки ще в 1909 р. між Сіамом та британською колоніальною владою було узгоджено сухопутну лінію розмежування на Малайському півострові, а в 1971 – 1979 рр. отримали визначення і територіальні питання, пов'язані з розділом морського простору та континентального шельфу в Малаккській протоці та Сіамській затоці. З 1970 р. відбувається будівництво прикордонного муру, що має розділити дві країни і сприяти припиненню контрабанди, наркотрафіку та діяльності повстанських загонів у Південному Таїланді. Країни активно співробітничать в економічній сфері, зокрема, в 2013 р. зовнішня торгівля між ними склала 23,8 млрд. дол. США, при цьому позитивний баланс для Таїланду становив 560 млн. дол. США. До проблемних питань у двосторонніх відносинах слід віднести сепаратистський рух на півдні Таїланду, переважно у провінції Паттані, що населена малайцями. Активізація діяльності повстанців припала на початок XXI ст., до того ж традиційні гасла боротьби за відділення цих територій були доповнені ісламістською риторикою та закликами до джихаду проти невірних. Тайські урядовці неодноразово звинувачували окремі

політичні сили Малайзії у підтримці ісламістів, однак в цілому уряд останньої намагається відігравати роль посередника у переговорах, що час від часу відбуваються між ворогуючими сторонами.

Чи не найбільш напруженими в рамках АСЕАН є відносини Таїланду з Камбоджею, що пов'язано з тісним переплетінням історичних доль двох народів та територіальними спорами на сучасному етапі. Про перші контакти тайців та кхмерами можна говорити, починаючи вже з XIII ст. При цьому характер відносин варіювався від дружньо-сусідських до відверто ворожих. Наприкінці XVI ст. внаслідок активної завойовницької політики Сіаму Камбоджа була захоплена тайцями. Водночас вже в XVII ст. одне з в'єтнамських королівств зуміло захопити країну кхмерів та встановити там свій сюзеренітет. З дозволу Таїланду в 1863 р. Камбоджа перейшла під контроль Франції і залишалася в даному стані до 1953 р. «Холодна війна» створила додаткові складності у відносинах між двома державами, зокрема, через військові дії у В'єтнамі. Водночас під час правління «червоних кхмерів» тайський уряд спільно з китайським надавав їм підтримку проти в'єтнамської армії.

Ліквідація двоблокової системи міжнародних відносин створила перед державами нові виклики, зокрема і безпекового характеру. Так, наприклад, отримав нове продовження спор з приводу кодонів між ними, витоки якого беруть свій початок ще у колоніальні часи. Договори 1904 – 1907 рр. між Сіамом та Францією в цілому визначили належність тих чи інших провінцій Камбоджі, але, безпосередньо, лінія кордону визначена не була. Тим більш, що сторони по різному тлумачили належність окремих ділянок кордону. Скориставшись поразкою Франції, уряд Таїланду наприкінці 1940 р. почав вимагати повернути йому раніше втрачені території. Отримавши відмову, тайці в грудні 1940 р. почали військові дії і за посередництва Японії змусили французів відмовитися від суперечних провінцій. Поразка Японії у війні змусила Таїланд повернути захоплене в обмін на невизнання країною-агресором. Після проголошення незалежності Камбоджі в 1953 р. тайські військові на деякий час захопили основний предмет спору храмовий комплекс Преахвіхеа, повернувши його камбоджійцям лише в 1962 р. за рішенням Міжнародного суду. Разом із тим, уряд Таїланду відмовився визнавати належність навколишньої території до Камбоджі. 7 липня 2008 р. храмовий комплекс було оголошено пам'ятником Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що в свою чергу спричинило сплеск збройного протистояння між Камбоджею та Таїландом. Зокрема, в зону було перекинуто додаткові військові контингенти ворогуючих сторін, а восени 2008 р. відбулася низка зіткнень між ними. Лише 24 жовтня 2008 р. на зустрічі прем'єр-міністрів за посередництва КНР було домовлено про припинення протистояння, хоча вже в 2009 р. зіткнення відновилися. На 2011 р. припала третя хвиля загострення у двосторонніх відносинах, пов'язана із суперечкою за Преахвіхеа. В лютому – квітні 2011 р. внаслідок бойових дій загинуло близька 20 чоловік, кілька тисяч були змушені рятуватися втечею. Таким чином, на сучасному етапі храм продовжує контролюватися камбоджійською армією, однак лінія кордону не визначена і

залишається предметом суперечок. В 2013 р. Міжнародним судом було прийнято повторне рішення, за яким територія навколо храму належить Камбоджі і тайські війська мають залишити її. В повній мірі це рішення виконано не було. Не зважаючи на політичні труднощі між Камбоджею та Таїландом активно розвиваються торгівельно-економічні відносини. Зокрема, 27,1 % (2013 р.) камбоджійського імпорту припадає саме на Таїланд, в свою чергу, серед товарів вагому місце належить нафтопродуктам, цигаркам, машинній техніці та будівельним матеріалам.

Складними х точки зору історії є і відносини Таїланду з М'янмою. Протягом XVI – XVIII ст. між ними відбулася низка війн за територію, а інколи навіть сам факт існування однієї з держав. Вже в 1948 р. бул встановлено дипломатичні відносини, які активізувалися після вступу Бірми до АСЕАН в 1997 р. Негативну в їхньому розвитку відіграли військові, що захопили владу в 1988 р. і утримували її фактично до останніх років. Таїланд неодноразово заявляв про підтримку процесу відновлення демократичних інститутів в М'янмі та передачу влади цивільному уряду. Додатковим фактором, що ускладнює двосторонні відносини, є неврегульованість питання з окремими ділянками кордону та внутрішнє протистояння між армією М'янми та різноманітними повстанськими угрупованнями. Зокрема, в 2010 – 2012 рр. на кордоні з Таїландом розгорнулися бої між військовими та бойовиками з народу каренів, які ведуть боротьбу за незалежність з 1948 р. На сучасному етапі Таїланд і М'янма активно розвивають економічну співпрацю, зокрема, в 2013 р. її обсяг склав 5,72 млрд. дол. США з профіцитом на користь останньої. На Таїланд припадає понад 40,7 % експорту та 20,2 % бірманського імпорту.

Багату історію мають і відносини Таїланду з В'єтнамом. Протягом століть вони вели військові дії за територію сучасних Лаосу та Камбоджі, напруженість якої знизилася лише наприкінці XIX ст. з приходом в регіон французьких колонізаторів. В другій половині XX ст. держави опинилися по різні боки в рамках «Холодної війни», більш того під час конфлікту у В'єтнамі Таїланд надав свої військові бази для авіації США. Не зважаючи на це, в 1976 р. країни встановили дипломатичні відносини, що опинилися на межі розірвання під час військової агресії В'єтнаму в Камбоджі. Режим «червоних кхмерів» користувався підтримкою тайського уряду, що було пов'язано з побоюваннями щодо можливості широкомасштабного наступу в'єтнамських комуністів в регіоні. Пізніше, вже після закінчення «Холодної війни» двосторонні відносини активізувалися, насамперед, в рамках регіональної інтеграції, зокрема, АСЕАН.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ**

**ШОСТА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН ТА СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ»**

27 ТРАВНЯ 2016 Р.

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МАРІУПОЛЬ — 2016

ББК 66.4я431
УДК 327(063)

Тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин та світового політичного процесу: Збірник матеріалів Шостої Інтернет-конференції (27 травня 2016 р.) / Під заг. ред. К. В. Балабанова. — Маріуполь : МДУ, 2016. — 180 с.

Редакційна колегія:

К. В. Балабанов, д.політ.н., професор, ректор МДУ; **В. Ф. Лисак**, д.і.н., професор кафедри МВ та ЗП, декан історичного факультету; **Н. П. Пашина**, д.політ.н., професор; **І. М. Грідіна**, д.і.н., професор; **М. В. Трофименко**, к.політ.н., професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики; **М. В. Булик**, к.політ.н., доцент; **Н. В. Гаврилова**, к.і.н., доцент; **С. П. Пахоменко**, к.і.н., доцент; **С. В. Рябінін**, к.політ.н., доцент; **О. О. Черепченко**, к.політ.н., доцент кафедри МВ та ЗП; **О. Л. Гільченко**, к.політ.н., старший викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики; **К. А. Трима**, к.політ.н., старший викладач кафедри політології, філософії та соціології;

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики (протокол № 12 від 23.06.2016).

Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 23.06.2016).

Materniak D.,

magister stosunków międzynarodowych

**POLSKA A PROCES POKOJOWY WOBEC ROSYJSKIEJ
AGRESJI ZBROJNEJ NA DONBASIE** 108

Булик М. В.,

*к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої
політики Маріупольського державного університету*

**ВІДНОСИНИ ТАЙЛАНДУ З КРАЇНАМИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ
АЗІЇ** 111

**НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА
ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Рябінін Є. В.,

*кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин
та зовнішньої політики Маріупольського державного університету*

**КОНСОЦІОНАЛІЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПЕРЕДЖЕННЯ
ЕТНОСЕПАРАТИСТСЬКИХ КОНФЛІКТІВ** 115

Kolmann P.,

*doktorant Wydziału Cybernetyki Wojskowa Akademia Techniczna w
Warszawie*

WYBRANE ASPEKTY KONCEPCJI NARODU 119

Трима К. А.,

*к.політ.н., старший викладач кафедри політології, соціології та
філософії Маріупольського державного університету*

**ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ІНТЕГРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-
КУЛЬТУРНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ГЛОБАЛЬНІ
СТРУКТУРИ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ПРИАЗОВ'Я)** 120

Рябченко Е. В.,

*аспірантка спеціальності 23.00.02 – політичні інститути та
процеси Маріупольського державного університету*

**СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ МІГРАНТІВ В РЕСПУБЛІЦІ КІПР
НА ПОЧАТКУ 21 СТОЛІТТЯ** 124

Kolmann P.,

*doktorant Wydziału Cybernetyki Wojskowej Akademii Technicznej w
Warszawie*

**BUDOWANIE TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ: SZANSE I
WYZWANIA** 126